

Toimiala: Kulttuuri- ja vapaa-aika

Päivämäärä: 16.10.2018

Täyttöohje

- Jokaiseen kohtaan tulee vastata
- Kirjoitustila kasvaa sitä mukaan, kun on tarve

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset talouden toteutumiseen

Toimiala ennustaa alittavansa toimintakatteensa 1 312 000 eurolla. Syinä katteen alitukseen ovat liikuntapalvelujen Pirkkolan jäähallin sulkemisen aiheuttama laitosavustusten kasvu 167 000, kirjastopalvelujen valtakunnallisen tehtävän aiheuttama budjettirasite 995 000 sekä toimialan hallintoon siirtyneet uudet henkilöt 150 000.

Kirjasto:

Digitalisaatio muuttaa toimintaympäristöä nopeasti. Kirjasto on mukana kehittämässä kansallisia alustaratkaisuja ja lisensointimalleja elektronisille aineistoille. Tekoälypohjaiset järjestelmäratkaisut parantavat asiakaskokemusta ja tehostavat aineistologistiikkaa. Muuttuva toimintaympäristö luo jatkuvaa painetta teknologia-, sopimus- ja kumppanuusosaamisen kehittämiseksi. Kirjastoverkkoon tulee merkittäviä muutoksia, kun keskustakirjasto Oodi ja Laajasalon yhdistetty kirjasto ja nuorisotila avautuvat. Kirjastopalvelut alittavat toimintakatteensa 995 000 eurolla, koska kirjastojen valtakunnallisen tehtävän hoitamisesta aiheutuvaa kustannusta ei ole saatu menoraamiin.

Kaupunginmuseo:

Hakasalmen huvila suljetaan vuonna 2017 aloitetun ikkunakorjauksen jatkumisen vuoksi 5½ kuukaudeksi, mikä vähentää vuokra- ja myyntituloja. Työväenasuntomuseota ei avata kesäkaudeksi yleisölle ja Hakasalmen huvilan Suruton kaupunki -näyttelyssä otetaan käyttöön pääsymaksut. Markkinointiviestinnän palveluiden vähentyminen heikentää tulonhankintamahdollisuuksia ja vaikuttaa kävijämääriin.

Orkesteri:

Toimintaympäristössä ei ole tiedossa vuoden 2018 aikana merkittäviä muutoksia.

Taidemuseo: Taidemuseo: Markkinointiviestinnän resurssien merkittävä heikentyminen on vaikuttanut taidemuseon näyttelyiden markkinointiin ja tulokertymään. Syksyn näyttelyiden menestymisen on riippuvainen markkinointiin tehtävästä panostuksesta. Vuoden kolmannessa ennustuksessa on jouduttu arvioimaan taidemuseon jäävän asetetusta tulotavoitteesta noin 100 000 euroa. Tulotavoitetta vuodelle 2018 on korotettu 240 000 eurolla verrattuna vuoteen 2017.

Uutena toimintana HAM Helsingin taidemuseo valmistelees Helsinki biennaalia vuodeksi 2020. Biennaalin valmistelun kustannukset vuonna 2018 painottuvat syksyyn. Vuoden kolmannessa ennusteessa ei ole muita olennaisia poikkeamia talousarvioon verrattuna.

Yleiset kulttuuripalvelut:

Markkinointiviestintään kohdentuvan viestintäresurssin dramaattinen väheneminen sekä sen ja lipunmyyjien poistuminen kulttuurikeskuksista on osoittautunut suureksi toiminnalliseksi muutokseksi. Vaikutukset näkyvät jo alkuvuodesta joidenkin talojen myydyissä lipuissa/yleisömäärissä.

Talouden ja toiminnan seurantaraportti

Stoan aukiolla suoritetaan laaja peruskorjaus alkaen kesäkaudella 2018. Suunnitelmien mukaan peruskorjauksen oli tarkoitus alkaa keväällä ja valmistua elokuuksi, jolloin aukiolle oli suunniteltu laajasti yhteisöisiä tapahtumia. Peruskorjauksen aloituksen nyt viivästyttä tapahtumia joudutaan peruuttamaan, mikä tulee näkymään yhteisöllisten tapahtumien määrässä.

Caisan toiminta sen entisissä tiloissa Mikonkadulla päättyi joulukuussa 2017. Määräaikainen vuokrasopimus päättyy 31.3.2018, jolloin muuton tulee olla loppuunsaatettu. Uusien tilojen valmistuminen Leipätehtaalle, niiden varustaminen ja sisäänajo aiheuttaa käytännössä puolen vuoden katkon toiminnassa, mikä näkyy myös suoritteissa.

Kumppanuudet ja avustukset: haettujen avustusten määrän arvioidaan laskevan vuonna 2018.

Syynä on avustusjärjestelmän uudistamisen myötä lakkautetut yksittäiset taiteilija-apurahat ja kansainväliset matka-apurahat.

Ennusteessa on otettu huomioon liikunnan-, nuorison ja kulttuurin yhteistä uutta avustushakua, jonka ideahakuvaiheeseen tuli 98 uutta hakemusta.

Liikunta:

Pirkkolan liikuntapuiston jäähallit 1 ja 2 suljettiin rakennusten huonon kunnan takia kevätkauden jälkeen, eikä niitä avata käyttöön syksyllä 2018. Tämä on vaikuttaa sekä tuloihin että menoihin. Hallia ei oteta käyttöön syksyllä 2018. Tämä aiheuttaa tilankäyttöavustukseen lisätarpeen ja vaikuttaa liikunnan toimintakatteeseen 167 000 alituksena.

Koulujen sisäliikuntatilojen varaustoiminta (1.6.2017) ja siihen liittyvä koulujen iltavalvonta siirtyivät (1.1.2018) liikuntapalvelukokonaisuuden vastuulle, tästä aiheutuu liikuntapalveluille ennakoimattomia menoja (500 000 euroa) esim. koulujen liikuntatilojen energiakustannuksia.

Kaupungin johtamisjärjestelmän muutos, tukipalveluiden keskittäminen kulttuuri ja vapaa-aika –toimialalle ja liikunnan palvelukokonaisuuden uuden organisaation käynnistyminen 1.6.2017 vaikuttavat edelleen liikuntapalveluiden tuottamiseen ja tukipalveluiden saatavuuteen.

Liikuntapaikkojen rakennuttaminen ja osa siihen liittyvästä asiantuntemuksesta siirtyi kaupungin johtamisjärjestelmän muutoksen yhteydessä kaupunkiympäristön toimialalle.

Monet aikaisemmin käytössä olleet toimintaprosessit, hyvät käytännöt ja vastuujaot, jotka olivat käytössä ennen muutosta, eivät ole enää käytössä ja uusia prosesseja sekä menettelytapoja ei ole vielä sovittu tai ne eivät ole vakiintuneet.

Toimialan hallinto toimii ensimmäistä vuottaan ja toiminta vasta hakee muotoaan. Yllättäviä menoja saattaa tulla, joita ei budjetointivaiheessa ole otettu huomioon.

Nuorisopalvelut:

Nuorten määrä kasvaa merkittävästi lähivuosina, mikä tarkoittaa painetta tuottaa toimintaa nykyistä enemmän. 10-17 –vuotiaiden lukumäärä kasvaa 15 %-yksikköä, yli 6000 nuorta, vuoteen 2023 mennessä. Myös monikulttuuristen nuorten lukumäärä ja osuus kasvavat nopeasti.

Nuorisopalvelujen kuukausipalkkoja ei ole budjetoitu täysimääräisesti. Kuukausipalkkoihin tehdyn 600 000 euron sopeuttamisen toimenpiteet, kuten vakanssien täyttämättä jättäminen sekä säästöt hankinnoissa, aiheuttavat heikennyksiä palvelutuotantoon.

Laajasalon yhdistetty kirjasto ja nuorisotila avautuu loppuvuodesta.

Toimialan hallinto:

Hallintoon 1.5.2018 sosiaali- ja terveystoimialalta siirtyneet neljä vapaaehtoistyön koordinaattoria ja 1.11. kaupunginkansliasta siirtynyt johtava asiantuntija aiheuttavat palkkakuluihin 150 000 euron ylityksen ja näkyvät siten toimintakatteen alituksena.

Kaupunkistrategian ja toimintasuunnitelmien toimenpiteiden edistyminen

Kaupunkistrategiasta on toimialalla johdettu kuusi keskeistä aluetta: tapahtumakaupunki, hyvinvointi ja liikkuminen, nuorten hyvinvointi, kaupunginosat, merellisyys sekä Kuvan tapa toimia. Toimintasuunnitelma etenee suunnitellusti näiden osa-alueiden mukaan. Erityisesti voidaan mainita keskustakirjasto Oodi sekä Laajasalon kirjasto ja nuorisotila, jotka etenevät aikataulussa ja avataan syksyn aikana. Nuorisopalveluissa on käynnistynyt etsivän nuorisotyön toiminta. Rajasaareen on avattu tilapäinen merellinen tukikohta. Yhteinen toimitilahanke on edennyt välivaiheeseen, jossa n. 100 henkilöä hallinto- ja tukipalveluista muuttaa yhteiseen toimitilaan. Toimialan vastuulla oleva kaupunkitason liikkumisohjelma on käynnistynyt ja etenee toimialayhteisesti. Digitalisaatiosuunnitelma on valmistunut ja hyväksytty lautakunnassa. Motivaatiopohjaisesti laaditut kaupunkilaisprofiilit ovat valmistuneet palvelujen käyttöön.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**Kirjasto:**

Kirjaston aukiolotuntien ja kirjastokäyntien määrän ennustetaan jäävän alle tavoitteen. Aukiolotunnit jäävät tavoitteesta, koska laitospalveluiden aukiolo on resurssisyistä tehty supistuksia. Pukimäen kirjasto oli kesällä suljettuna korjauksen ajan, ja Kirjasto10 sekä Laajasalon kirjasto suljetaan syksyllä kyseisten kirjastojen muuttovalmistelujen vuoksi. Toisaalta joulukuussa avautuvan keskustakirjasto Oodin arvioidaan tuovan suuren käyntimäärän lisäyksen. Käyntitavoitetta alentaa merkittävimmin se, että suorien verkkokäyntien määrä laskee voimakkaasti. Fyysisten ja verkkokäyntien kokonaismäärän arvioidaan olevan 13 000 000 vuoden lopussa, mikä jää 14 % tavoitteesta.

Verkkokäyntien määrän äkillinen lasku ja heilahtelu osoittavat, että perinteinen verkkokäynti on muuttamassa muotoaan. Mittari ei kuvasta asiakkaiden todellista asiointimuutosta. Kaikkia verkkopalveluita käytetään paljon upokkeiden ja mobiilisovellusten kautta. Kirjaston tuottamien verkkopalvelujen rinnalle asiakkaiden käyttöön on tullut mm. kirjaston hankkimien digitaalisten verkkoaineistojen käyttö ja sosiaalisen median kautta tapahtuva käyttö, joita verkkokäyntien mittari ei tavoita. Tavoitteena on uudistaa käyntitilastointia.

Kaupunginmuseo:

Toiminnalliset tavoitteet ylittynevät jonkin verran. Kävijämäärätavoite 31.12.2018 on 300 000 kävijää. 23.5. mennessä kävijöitä on ollut 140 000. Uusi ennuste 350 000 kävijää. Julkiseen verkkoon avattujen tietueiden määrä on jo ylitetty (tavoite 60 000, toteuma 23.5. oli 62 273). Uusi ennuste 65 000.

Orkesteri:

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden arvioidaan toteutuvan suunnitelman mukaisesti. Muista toiminnallisista tavoitteista suurimman osan arvioidaan toteutuvan suunnitellusti.

Talouden ja toiminnan seurantaraportti

Taidemuseo: Taidemuseon toiminnallinen sitova tavoite, 145 000 kävijää ylittynee. Tämän hetkinen ennuste on 170 000 kävijää. Taidemuseon kevään Graffiti-näyttely keräsi 72 868 kävijää ja elokuun loppuun mennessä kävijöitä oli 117 000. Syksyn Gilbert & George -näyttelyn kävijämäärät riippuvat panostuksesta markkinointiin.

Yleiset kulttuuripalvelut: Sitovista toiminnallisista tavoitteista tapahtumien sekä katsojien määrien ennustetaan toteutuvan. Yhteisöllisten tapahtumien ja käsiteltyjen avustusten ennustetaan alittuvan. Katso kohta toimintaympäristön muutokset.

Liikunta: Sitovina tavoitteina olevien liikuntapaikkojen käyntikertatavoitteet ja liikuntapaikkojen aukiolopäivät ennustetaan saavutettavan. Käyntikerroista jäävät kuitenkin puuttumaan suljetun Pirkkolan jäähallien syksyn käyntikerrat, joita arvioidaan olevan noin 70 000. Pirkkolan liikuntapuiston jäähallit 1 ja 2 suljettiin rakennusten huonon kunnon takia kevätkauden jälkeen, eikä niitä avata käyttöön syksyllä 2018.

Vuoden 2018 talousarvion sitovien tavoitteiden hallinnossa ennustetaan toteutuvan

Nuorisopalvelut:

Sitovat toiminnalliset tavoitteet toteutuvat suunnitellusti lukuun ottamatta Nuorten osallistumisjärjestelmä Ruutia toteuttavien yläkoulujen osuutta. Kaikki Helsingin sopimuskoulut eivät osallistu osallistumisjärjestelmään Kuvan toimista huolimatta.

Arvio toimintaympäristön merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä riskitekijät palvelutuotannossa

Kaupungin asukasluvun nopea kasvu luo riskin kaikkien kulttuuripalvelujen kantokyvyille. Entistä koulutetummat kansalaiset käyttävät kulttuuripalveluja yhä aktiivisemmin. Matkailijamäärän kasvu lisää vastaavasti varsinkin museoiden käyttöä. Samanaikainen vastaaminen kaupunkistrategian haasteisiin tuo lisäpainetta.

Uudet/uudistetut ja keskeisesti sijaitsevat palvelut kuten Uusi Kaupunginmuseo Aleksanterinkadulla vetävät kävijöitä ennakoitua enemmän. Tämä pakottaa sijoittamaan resursseja valvontaan ja muihin vastaaviin kuluihin, mikä on pois näyttelyjen järjestämiseltä. Supistukset näyttelypalveluissa ovat imago-riski sekä museolle että toimialalle ja koko kaupungille. Näistä osa on jo toteutumassa. Keskustakirjasto Oodin valmistuttua kirjastoverkon kantokyky joutuu vastaavasti koetukselle.

Hallinto- ja tukipalvelujen niukentuneeseen mitoitukseen, epäselvään vastuunjakoon ja tehtävien osittaiseen siirtymiseen palveluun liittyy sekä toiminnallisia että turvallisuusriskejä esimerkiksi kiinteistöjen hoidossa ja hallinnassa sekä henkilöstöhallinnossa. Ydinpalvelujen toimintakyky heikenee, kun esimiehet ja asiantuntijat hoitavat aikaisemmin hallinto- ja tukipalveluiden vastuulla olleita tehtäviä. Lisäksi erityisesti markkinointiviestinnän resurssien jyrkkä vähennys uhkaa kulttuurin palvelukokonaisuuden kaikkia palveluita, olivat kohdeyleisönä sitten kaupunkilaiset, matkailijat tai molemmat. Esitykset, näyttelyt ja tapahtumat tarvitsevat markkinointia, usein monilla kielillä ja useissa kanavissa.

Talouden ja toiminnan seurantaraportti

Viime kädessä hallinto- ja tukipalvelujen mitoituspaineiden takia lopetettu kulttuurikeskusten vakinaisen lipunmyynti on esimerkki seurauksista, jossa riski alkuvuodesta 2018 ehti kumuloitua ennakoinnattoman suurena. Joidenkin talojen myydyt liput ja yleisömäärät laskivat yli 50%. Tämä heijastuu heti myös esiintyjien valmiuksiin ottaa lipputuloriskejä jatkossa. Pienten taloudellisten marginaalien vuoksi esiintyjien ei kannata tulla kulttuurikeskuksiin esiintymään, jolleivät ne saa osakseen viestintää, yleisöä ja lipputuloja.

Kirjasto:

Julkisten avointen tilojen turvallisuuteen liittyy riskejä, joita erityisesti keskustakirjaston suunnittelussa on huomioitu laaja-alaisella yhteistyöllä. Kaupungin asukasluvun nopea kasvu luo riskin kirjastopalvelujen kantokyvylle. Riskinä on myös epäonnistuminen digitaalisten palvelujen edistämisessä ja uusien asiakkaiden tavoittamisessa viestintä- ja markkinointiresurssien vähäisyyden vuoksi.

Kaupunginmuseo:

Alibudjetoinnista johtuvat supistukset näyttelypalveluissa ovat imagoriski sekä museolle ja toimialalle että koko kaupungille. Hakasalmen huvilan tuleva pääsymaksullisuus on riski. Talousvaikutusta ja yleisön reaktiota on vaikea arvioida, koska museon näyttelyt ovat olleet pääsymaksuttomia viimeiset kymmenen vuotta.

Orkesteri:

Ei merkittäviä riskejä tiedossa.

Taidemuseo:

Markkinointiviestinnän resurssien merkittävän puute on jatkuvat riski. Taidemuseon asiakaspalveluhenkilökunta on edelleen alimitoitettu, mikä mm. vaikeuttaa valtioneuvoston näyttelyiden ehtojen toteuttamista ja hyvää asiakaspalvelua sekä on mahdollinen imagoriski (valtioneuvoston määrittelee reunaehdot liittyen turvallisuuteen ja valvontaan). Yleisön turvallisuus, teosten turvallisuus ja asiakaspalvelun laatu kärsivät siitä, että näyttelyiden valvonta ei ole riittävää.

Yleiset kulttuuripalvelut:

Markkinointiviestintään kohdentuvan viestintäresurssin vähennys sekä viestinnän ja vakinaisen lipunmyynnin poistuminen kulttuurikeskuksista on kumuloitunut toteutuneeksi toiminnalliseksi riskiksi.

Vaikutukset näkyvät jo alkuvuodesta joidenkin talojen myydyissä lipuissa/yleisömäärissä sekä esiintyjien valmiuksissa ottaa esitystensä lipputuloriskejä.

Vuotalon vahtimestaripalvelut siirtyivät kirjastolta yleisille kulttuuripalveluille vuoden alusta. Palvelun järjestäminen maksaa enemmän, kuin kirjasto arvioi, jolloin siirretty määräraha ei riitä palvelun järjestämiseen.

Nuorisopalveluilla ei ole tiedossa sellaisia riskejä, jotka vaarantaisivat palvelujen toiminnan tai joihin se ei voisi omalla toiminnallaan vastata.

Liikunta:

Koulujen sisäliikuntatilojen varaustoiminta siirtyi 1.6.2017 ja siihen liittyvä koulujen iltavalvonta siirtyivät 1.1.2018 liikuntapalvelukokonaisuuden vastuulle, joka on riski vuonna 2018, koska toiminnasta on vasta vähän kokemuksia.

Pirkkolan liikuntapuiston jäähalli suljettiin kevään kauden päätteeksi sisäilmaongelmien takia. Hallia ei oteta käyttöön syksyllä 2018. Tämä aiheuttaa lisäyksiä tilankäyttöavustukseen ja vähentää käyntikertoja. Jäähallin uudelleen avaamista pitkittää se, että niiden perusparannus on ajoitettu vasta vuosille 2019 - 2020.

Toimialan hallinnon tiukka henkilöstömitoitus saattaa aiheuttaa painetta toiminnalle.

Nuorisopalvelut:

Nuorisotilaverkon nopeasti rapistuva kunto tuo riskejä palvelujen tuottamiseen. Joitakin tiloja kuten Pihlajamäen skeittialue joudutaan sulkemaan kunnon heikentymisestä johtuvien turvallisuuspuutteidensä vuoksi.

Toimintakeskus Hapen ja muiden kulttuuristen toimintojen alueellistaminen tuottaa häiriöitä palvelujen tuottamisessa tulevaisuudessa. Alueellistamisen yhteydessä luodaan uutta toimintakulttuuria, jonka juurtuminen vie aikaa ja saattaa jättää osan entisistä asiakkaista toiminnan ulkopuolelle.

Nuoriso-ohjaajien joustavan työajan sopimuksesta luopuminen syksyllä 2018 vaikuttaa jo kuluvan vuoden puolella joidenkin erikoistoimintojen, kuten tapahtumien, leirien ja retkien tuottamiseen, koska uudenlaista työajan suunnittelua opetellaan, eikä mahdollisesti lisääntyviin ylityökorvauksiin ole vielä voitu varautua.